

Ese de doue ori in septemana
Joi si Domineca.

Pretiulu pentru Austria

pre anu intregu . . . . 10 fl. v. a.

" jumetate de anu . . . . 5 fl. v. a.

" trei lune . . . . 3 fl. v. a.

Pentru Romani si Strainete

pre anu intregu . . . . 14 fl. v. a.

" jumetate . . . . 7 fl. v. a.

" trei lune . . . . 3 fl. 50 cr.

CONCORDIA.

DIURNALU POLITICO SI LITERARIU.

Diet'a Ungariei.

In siedint'a casei repr. d'in 17. jan. se mai verificara fara neci o desbatere Adolfu Dobrzański, b. Béla Orczy si b. Em. Miske, éra alègerea lui An. Markovits se dechiarâ de nimicita, si in contra aleg. lui Lör. Budai se trimese comisariu investig. Ales. Csiki. (Joi, 18. jan., nu se tienu siedintia d'in caus'a serbatoarei celor de ritulu or.)

Siedint'a pùbl. a casei repr. d'in 19. jan.

Presiedint'e: Carolu Szentiványi. Notari: contele Ladislau Ráday, Vilhelmu Th.

Dupa cef'rea protocolului d'in siedint'a trecuta, petitiunile sosite s'au datu sectiunilor respective.

Apoi a venit la ordinea diei raportul sectiunei a IV.

Sectiunea asta cu cale, ca alègerea lui Em. Zsoldos, sê se nimicesca.

Contele B. Keglevich nu partnesce opiniunea sectiunei, si voteaza pentru verificare.

Contele Eugen Zichy aséminte voteaza cu antevorbitoriu. Obiectul disputei e imprejurarea, cä votisarea s'a intemplatu la doue mese. Vorbitoriu observeza, cä nu candidatul a poftit o astfel de procedura. Afara de aceste se provoca la o alègere d'in 1861, la care votisarea s'a intemplatu in 5 locuri, si totu-si alesulu s'a verificatu.

Somosy aséminte cere verificare.

Zsedényi observeza, cä alègerea a decursu sub una comisfune, sub acel'a-si presiedint'e, dupa dorint'a alegatorilor. E de parere, cä nu e consultu a margini alègerea cu astfel de menuntiusiuri, ca sê nu se instrainedie alegatorii, ci d'in contra ar' trebuli simplificata.

Stefanu Gabriel voteaza pe langa verificare.

D'in cuventarea lui Moesáry, de strigările cele sgomotose: „sê votisámu“ (de cari cas'a se folosesce forte adese asiè cätu de multe ori nu se potu lamurì obiectele ce suntu a se desbate), nu poturam intielege mai multu, decätu cä elu modulu acestu de alègere, nu numai lu-afla cu cale, ci ca cas'a sê-lu aprobeze cu atât mai vertosu, cä-ce partid'a contraria la poftitu.

Referintele Csengeri, àpera parerea sectiunii. Tiene strinsu de lege, care spune cä alègerea sê se intempe numai intr'unu locu. Presiedintii in multe locuri au abusatu cu dreptulu loru. In casulu acest'a presiedint'e s'a substituitu prin notariu. Daca se va luà acést'a de censura, partidele voru potè interpretà legea. S. Bonis: Votisarea s'a intemplatu numai sub un a comisfune, si totu aceea-si comisfune a grigitu, ca nice unu alegatoriu sê nu voteze de 2 ori. Aci nu vede neci o piedeca — voteza pe langa verificare.

Au mai vorbitu pe langa verificarea lui Zsoldos: Colomanu Tisza, B. Halász, Ivánka, Zsarnay, Kacsavics, c. G. Ráday, si L. Deák; éra parerea sectiunii o partñescu; M. Lónay, J. Urményi, si B. J. Eötvös, care intonă, cä in intrebarea de verificare cas'a e jude. Aceea, cä partidele cum s'au invoitu, nu pote avè nice o influintia; intrebarea e numai aceea, ce ordenedia legea? si cumu se o interpretâmu? Numai acea forma e legale, care e in lege, tote celealte forme su-ilegalii. In casulu acest'a vede ilegalitate; nu se afia indreptatitu a vota pe langa verificarea alegatului.

Procedendu-se la votisare, partea drepta a votisatu pe langa parerea sectiunii, éra pe langa verificare — tota partea stanga si cäti-va d'in cea drepta. Presiedintele dupa cumu a potutu observâ majoritatea, dechiarâ pe Em. Zsoldos de „verificat.“

M. Mánojlovits, Dedincky, Sigm. Ivánka dupa putiena disputa, — éra L. Csorghe cu unanimitate — se dechiarâ de verifi-

cati. Contr'a alegerii lui Andreiu Medanu (Chioaru) se trimese comis. investig. deputatulu G. Véghsé. Urma apoi verif. celor d'in Sect. VI. Contr'a aleg. lui Sipos se trimite investig. Andr. Csik, Ioane Cuba se dechiarâ de verificatu.

In siedint'a d'in 20. jan. se verificara cu unanimitate Florianu Varga, Sigismundu Popoviciu si A. Baranyi, éra alègerea lui Sebestyén se nulificâ.

Momintele mai insemnate ale dietei Ungariei.

Sub acestu titlu cetim in „H.“ d'in pen'a d. M. Jókai urmatoriele:

„Decisfunea siedintiei d'in 17. jan. in privinta petitiunei cumulatîve a cattului Aradului o potemu insirà cu totu dreptulu intre momintele cele mai insemnate ale dietei, care devine inca si mai memorabile, daca vomu cugetâ, cä s'a primitu cu unanimitate (afara de Fábián R.)

Prin acëst'a diet'a a marturisitû, cä voiesce a impartì fara partialitate drepturile basate pe legi intre diversele naionalitati, si nu lasa sê se clatîne cumpen'a dreptâtii prin afectiune si simpatia. Dar' a datu totu o data prin dechiaratiunea acëst'a si o indrumare capacitatilor de frunte a acelor comitate d'in patri'a nostra, cari suntu locuite de naionalitati mestecate, — ca sê se silesca a le indulci pre aceste-a, si a nu le opime. Atât alègerile, cari au avutu succsu bunu prin urmarea principiului enunciatiu, căt si acele, cari au reesitu nefavorabilu prin delaturarea lui, ne dau esempiile vie pentru justificarea acestei dechiaratiuni a casei representantilor.

In comitatele nostre superiore, cari suntu mai tôte locuite de slavi, elementulu patriotîcu, liberalu si cu sentieminte de constitutiunea vecchia, si-a potutu tienè peste totu rolulu seu conducatoriu; si poporulu acel'a infratit uvede in alesii sê práctice deslegata problem'a aceea, cum cine-va pote sê fie — pe langa unulu si acel'a-si principiu — fiu adeveratu binevoitoriu alu poporului slavu, si totu o data patriotu adeveratu magiaru.

Cu aséminte inteleptiune au scitu identificâ representatiunea intereselor generali ale patriei magiare cu representatiunea intereselor speciali naionali in mai multe comitate amestecate cu ruteni, romani si serbi, frati de ai nostri.

Nu vreau sê dicu, cä prin resultatele contrarie, acolo, unde conducatorii liberali nutriti de constitutiunea vecchia nu s'au scitu invòi cu naionalitatile, alègerile s'aru fi intemplatu in directiune contra-naionale. Acëst'a este inca o intrebare a viitoriului, si respectivii alesi voru respunde la ea; dar' intr'adeveru asiè a fostu pusa intrebarea, si intrebarea e forte trista.

Intrebarea e, cä ore cas'a repr. sê àpera cu inviolabilitatea unitatii sale diplomatici partidele comitatense, si sê imbrace cu potere pre partidele liberali pentru a-si potè retienè suprematia? Diet'a numai atât'a a potutu sê respondu la acëst'a: ba.

Responsulu atînse neplacutu pre acei-a, cătra cari ne tragu simpatie, viet'a națiunale si principiile nostre; dar' totu o data li-a sierbitu de indreptariu, cä trebue sê se cerce o alta deslegare pentru problem'a acëst'a, si trebue sê se afle.

Dreptu, cä deslegarea acëst'a va fi mai grea acum, fiindu-cä nòdurile suntu si mai tare infasiurate prin intîndere, dar' totu-si trebue sê le deslegamu. Aleșandru celu M. a taiatu in doue nodulu Gordianu, pentru-cä n'a avutu lipsa de firulu, cu care a fostu legatu: dar' noi trebue sê posiedem ghemulu intregu, si pentru aceea trebue sê-i incèpem desfacerea dinainte.

Prenumeratiunea se face la Tipografia Trattner-Carolina in strata domneasca Nr. 2, éra corespondintele la Redactiunea diurnalului Strat'a „Scol'a Reale“ Nr. 6, unde sunt a se adresâ tote scrisorile ce pînvesc administratiunea, speditiunea, etc.

Scrisori nefrancate si corespondintie anonyme nu se primește. Scriptele repubicate se voru arde.

Pentru insertiunea publicatiunilor au a se responde 10. cruceri de linia. Unu nr. singurătecu costă 10 cr. v. a.

De la diet'a Croatiei.

Coresp. diurn. „I. T.“ scrie d'in Zagrab'a 15. jan.: „Obiectul siedintiei de asta-di a fostu cestiunea adresei dietali. Suntu trei adrese: a lui Dr. Racki, a minoritati si a reprezentantului slavonu Stojanovic. Intru inceputu se credea, cä adresa lui Racki se va primi. Siedint'a de asta-di ni-a convinsu inse despre contrariu. D'intre aceste trei adrese nice un'a nu s'a primitu, ci cu o majoritate insemnata s'a decisu, ca spre a potè grai in acesta causa ponderosa sê se tîparesca tote trele, si sê se impartiase intre membrii dietali. Proiectul lui Racki, care considerandu giurstarile presinti are celu mai multi prospectu de a fi primitu, in estrasu respectiv in esint'a lui e urmatoriu: 1. Declaratiune de multiamire pentru conchiamarea dietei. 2. Acesta dieta pentru reglarea relatiunilor de dreptulu pùblicu e a dou'a. 3. Diet'a d'in 1861. nu s'a potutu dîmitte la pertractarea relatiunilor meritorie ale dreptului pùblicu, pentruca de la aceea numai atât'a s'a poftit, ca in numele Regatului triunitu sê pasesca fatia cu imperiulu in atare relatiune, care s'a efectuatu fara de colucrarea si de aprobarea lui si in care n'a fostu neci o garantia, neci cu privire la desvoltarea constiutiunale a imperiului, neci pentru autonomia națiunale de statu a regatului. 4. Evenimentele de dupa diet'a d'in 1861. a dovedit upe de deplinu sterilitatea patentei d'in fauru. Maioritatea maiestrita, care s'a desvoltat in senatulu imperiale d'in conferintele provinciale, totu mai tare a atacatu autonomia provincialor si a regatelor. — Regimulu, care a creatu acësta patenta, si care i-a datu valoare, a voit u a o aplică pretotindeni, prin urmare si la acele tiere, unde nu s'a potutu aduce in armonia cu constiutiunea stravechia a acestoru tiere. Spre acestu scopu parte a stramutatu, parte s'a nisuitu a stramută alègerile dietali observate dupa legi si datine; institutiunea de comitate ici s'a sîstatu, colo s'a marginitu, opinionea pùblica s'a apesatu atât'u in siedintele pùblice, căt si prin presa; cu unu eveniment: regimulu d'in fauru, a voit u a-si realizat cu forta ordinationile sale cele centralistice. Aceasta opinione a regimului a fostu mai cu sama pentru noi periculosu, fiindcă tota poterea imperiului s'a pradatu spre scopuri sterile, si viet'a națiunale de statu s'a pusu intre nesce mărgini contra naturali. 5. Recunoscintia multamitoria pentru manifestulu d'in septembrie. 6. Dupa parintescele intențiile declarate de Majest. Sa, diet'a, standu pre temeu recunoscute, se pota apucă de desbaterea diplomei si a patentei d'in fauru. 7. Parerea de reu pentru amanarea cestiunei de uniune a Dalmaciei si pentru aceea, cä rescriptul regiu d'in 5. nov. 1865. tace cu totulu despre confiniulu militare. Puntele celealalte incl. pana la 33. trapeza numai cestiunea de uniune a Dalmaciei si in corporarea grănitelor, cu citatiunea acurata a documintelor istorice ce se referesc la aceste. De la 34 pana la 40 se occupa cu „afacerile publice“ si cu cestiunea despre uniune cu Ungaria. Diplom'a d'in opt. se primește in principiu. Afacerile comuni cu celealalte regate si provincie suntu de a se perpetră in comunu si constiutiunalmente. Form'a acëst'a de perpetrare se pota afla usioru. In se art. 42. alu dietei d'in 1861. demanda, ca diet'a sê nu se demita la desbaterea relatiunilor de dreptulu pùblicu a regatului triunitu fatia cu imperiulu, pentruca dupa acestu art. santiunatu si de Majest. Sa, asupra acestei-a mai inante trebue sê si esprime opinionea diet'a Ungariei. Daca diet'a Ungariei — precum si acceptâmu — va indestul nisuintele națiunile si de statu ale regatului triunitu, si cu privire la urgint'a reglarei relatiunilor de statu si la trecutulu comunu alu ambelor regate, va intinde mana de pace, ce ei, (Ungariei) in acelu art. aséminte i-se dâ, — atunci crèdemu, cä nu e departe

nóstre institutiuni, cătu si respectulu pentru pactul fundamentalu, ce este pusu sub a lui neadormita privighiare: felicitarile ce Mari'a Vóstra in Discursulu Tronului ati adresatu Senatului, sunt pentru noi resplat'a cea mai scumpa. Ne grabimur inse a depune înaintea tronului Inaltimi Vóstre marturi'a recunoscintiei nostre pentru poterniculu sprigint ce purureau amu gasit in Inalt'a Mariei Vóstre intieptiune.

Senatulu aplauda cu bucurie la sentimentele liberele, cari au inspirat Inaltimi Vóstre modificatiunile introduse in regulamentul nostru, modificatiuni cari permitu de a intinde marginile discutuiilor publice.

Senatulu, impreuna cu Inaltima Vóstra proclama d'in nou constitutiunea Bisericei Ortodoxe Române. Tier'a intrega s'a asociat la sentimentele ce Inaltima Vóstra ati esprimatu in memorabil'a Vóstra scrisore cătra patriarchicesculu scaunu ecuménicu. Tiér'a intrega a aplaudat cu mandrie la cuvântulu ce ati rostitu cu atât'a demnitate spre a restaură Bisericei nóstre națiunale rangulu si neaternarea, ce d'in tîmpii cei mai vechi i-au fostu recunoscute de töte cele alte biserice ortodoxe.

Senatulu care númera in sînulu său pe venerabili pastori ai Bisericei Ortodoxe Române, nu se indoesce că Sînodulu Națiunalu se va tienă pururea la inaltima cuvintelor rostite de Maria Vóstra si a ideiloru ce suntu onorea epocii nóstre.

Cu cea mai viia satisfactiune constata Senatulu esactitudinea cu care guvernul român, a facutu onore angajamentelor luate pentru plat'a despăgubirei proprietarilor, conformu legiuirii d'in 14. augustu 1864. Mergîndu înainte cu plat'a regulata anuitatilor, foștii clacasi voru dovedi Tierei intrege că in adeveru au fostu demni de increderea ce Maria Vóstra ati pusu in ei, precum au dovedit la töte impregiurările de la 2/14 Maiu 1864. că au fostu demni de a se numeră intre cetățenii marii familii romane.

Senatulu va fi pururea gața de a sprigini măsurele ce Inaltima Vóstra veti prezenta spre a veni intr'ajutorulu agriculturei.

Regulamentul pentru munc'a de pamântu asigura execuarea conventiunilor agricole. Senatulu va avea töta ingrijirea spre a satisface töte interesele, fără de a perde d'in vedere principiele atât'a de folositore ale libertății transacțiunilor.

Senatulu se asocieza la mîhnirea ce ati sămitu vediendure colt'a rea, de care au fostu cuperinse mai multe districte, d'in cauza anuțimpului defavorabile; elu scie că suferintele claselor agricole sunt de acelea cari atragu mai cu osebire soliciitudinea Inaltimi Vóstre.

Senatulu, impreuna cu Mari'a Vóstra se felicita

mitropolitu Sawa Brancovich aruncat in temnită, de unde se scotea în tota vinerea de lu batea cu tojage panu ce mori. Acestea cătra finitulu seculului XVII. Daca astfelu se trată capii bisericei, și-poté cine-va face idea despre asupririle ce trebuia să sufere bictii tierani. Acestei-a de abî si-mai poteau resbună acum, cu ocașunea invaziunilor Domnilor d'in Romania si Moldova: atunci candu unu Stefanu, unu Petru, unu Michaiu, si alti Domni vitezi, intra in Transilvania, tieranii romani de aici mai prindea anima, se uniau cu ostile romane, si ucidea pe Unguri, si ardeă si pradă, ca intr'o tiéra care pentru ei era valea plangerei, in care ei de abî numai dupa mòrte potea să capete unu petecu de pamantu spre a repausă de dorerile vietiei. Legile relative la tieranii romani in acestu periodu suntu: de repetition iobagionum, adica, cum să cera si să aduca inderetu legatu pe tieranulu fugit de la unu domnu la altulu, de latrocinis Valachorum; de extirpatione radicitus populi valachici, item de Valachorum progenie a stirpe delenda, adica: despre lotriile Romanilor, si despre stingerea si sterpirea d'in radecina a gintii romane. Unu capu de Romanu omorit facea 40 de fiorini unguresci.

Cu finele seculului XVII. venindu Transilvania sub cas'a habsburgica, Romanii se implura de sparrantia, că imperatulu Romanilor are să-i scape de apesarile barbariloru.

Trei cestiuni mari incepua a se agita de aci înainte in Transilvania: cestiunea religioasa, cestiunea politica, si cestiunea sociale a Romanilor, töte trele strinsu legate intre sine.

Religiunea ortodoxa era numai tolerata in tiéra. Romanii, persecutati infriosciati in credint'a loru, credura că n'ar fi altu chipu mai siguru, de scapare, de cătu a se alipi langa vre un'a d'in religiunile recunoscute prin lege. La indemnurile curtilor imperatescii, Romanii, amagiti, se unira cu biseric'a Romei; inse numai o parte d'intr'insii, si numai in cunoscute patru puncte. Prin asta rumpere fatala d'in corpulu Romanilor, popii romani, ce e dreptu, scapara de a mai iernă canii de venatul ai boiariloru unguri, precum si de alte căte-va asemenei infamie ce suferau mai nainte, mai cu sema sub principii unguri, pana si sub Apafi; scapara in parte de neinchipuitele persecutiuni religioase; li se dede voia de a invetă carte; se intemeiara căte-va scôle romane; se tramisera căti-va te-

de a vedè in fine Romania dotata cu o singura si precisa legislatiune. Tier'a privesce cu recunoscintia codicului noi ce i detoreza initiativai Inaltimi Vóstre.

Trebui'a ca Domnitorulu, căruia poporul romanu a incredintiatu coronele Moldaviei si a Tierei Românesci, se puia pét'r'a fundamentale a edificiului politice ce ati creatu. Promulgarea nouiloru nostri codici si organisarea justitiei au stersu legislatiunile dîsparate ce despartiau poporul romanu; ele au instituitu egalitatea tuturoru cetățenilor d'inaintea legii, si au consolidat pentru vecinicia unirea ce este in inimele tuturoru Romanilor.

Senatulu va vedè totu deuna cu placere desvoltarile date instructiunii publice: intinderea luminilor este o adeverata necesitate într'o tiéra, unde totu cetățianulu se bucura de drepturile politice cele mai intinse.

Senatulu a auditu cu cea mai viia placere enumerațiunea lucrarilor publice ce suntu in executiune si au a se esecuta in Romania, si impreuna cu Maria Vóstra se bucura de a vedè asiediendu-se la noi capitaluri straine in condițiuni folositore pentru Tiéra.

Concesiunea unei bance naționale era pana acum obiectulu dorintielor nóstre celor mai vie: Senatulu spera că avantagiale ce voru decurge pentru proprietate nu voru fi mai putin insenmatore de cătu acele pentru comeciu, si că banca va oferi proprietarilor recurse cari le voru permite de a scapă fără mari dificultati d'in greutatile transitorie ce fără indoiela trebuie să aduca dupa sîne aplicatiunea legii rurale.

Propasirea neincetata a sioselelor pe căile cele mai principale, si sevarsirea podurilor ce se afla in constructiune voru asigura liber'a circulatiune pe orice vreme si voru oferi cultivatorilor nostri midilöcole de cari erau lipsiti pentru a-si petrece recoltele loru.

Drumurile de feru concedate voru transportă repede si cu cheltuieli neinsemnante productele nóstre pe pietele de exportatiune.

Éta, Prè Inaltiate Dómne, adeverate si mari binefaceri: că-ci aceste creațiuni respund la adeverate si mari nevoi.

Senatulu se simte fericie de a constata, că concursulu capitalelor straine este o dovada de confientia, ce Maria Vóstra ati sciutu a inspiră Europei.

E datori'a nostra acum de a incuragiă asemenea dispozitiuni favorabile prin intieptiunea faptelor noastre, si de a dovedi că intielegemu valoarea acestor idei de solidaritate si de intielegere mutuale, care asta-di legă cu atât'a eficacitate interesele tuturoru naționilor.

A deschide Romania acesta cale noua, pe care mergu înainte cu atât'a emulatiune si cu atât'a succesu

Statele cele mai puternice ale lumei va fi o gloria pentru Mari'a Vóstra, Prè Inaltiate Domne! Era datori'a nostra va fi de a urmă marilor exemplu ce ati pusu d'in naintea ochilor nöstri.

In acestu ordinu de idei, Senatulu crede ca si Inaltima Vóstra, că Romania nu trebuie, să se împedece de nici unu sacrificiu spre a figură cu demnitate la espositiunea universale d'in Paris.

Interesele politice ale tieriei, precum si acele morale si materiale suntu obiectulu neobosîtei Marii Vóstre solicititudinii.

Conventiunile incheiate de Mari'a Vóstra asiédia si voru desvoltă mai multu bunele nostre relatiuni cu Statele vecine.

Senatulu plin de bucuria aștepta cu o legitima nerabdare solutiunea promisa de Mari'a Vóstra a cestuii monastirilor dise inchinate. Senatulu a aplaudat la binevoitoare cuvinte cu cari ati onoratu pe demnul representante alu Romaniei de la Constanținopole.

Senatulu a ascultat cu mare emotiune explicațiunile ce Mari'a Vóstra ati datu tieriei asupr'a incidentului care a semnalat in cursulu acestui anu relatiunile cu guvernul imperial alu Curtii Suzerane; totu de odata s'a bucurat uideandu că Mari'a Vóstra ati primi incredintiarile cele mai multumitor despre bunele intentiuni ale Inaltei Porti pentru România. Senatulu care númera in sînulu seu membri alesi de töte districtele, constata aci că atitudinea patriotică a Inaltimi Vóstre in acesta cestiune a fostu la inaltima demnitatei naționale, si impreuna cu Maria Vóstra declară că tiéra respinge ori-ce solidaritate cu autorii tristelor evenimente d'in lun'a lui augustu.

Da, Prè Inaltate Dómne, poporul romanu apreciucese ca si Maria Vóstra relatiunile seculare ce esista intre Romania si Imperiul Otomanu. Da, Prè Inaltiate Dómne, poporul romanu doresce ca si Maria Vóstra triumfulu ideelor liberale proclamate la 2/14 maiu 1864. Elu este strinsu legatu cu Inaltima Vóstra prin o singura si aceea-si gandire: linistea si prosperitatea Romaniei.

Senatulu, Prea Inaltate Dómne, a ascultat cu o legitima mîndria maretiele cuvinte cu cari ati terminatu Discursulu Tronului. Inaltima Vóstra facîndu abnegatiune de persoana sa, de inalt'a putere cu care sunteti investit, de increderea unanimă a Romanilor, ati amintit că coronele Moldaviei si a Valachiei le ati primi numai ca unu depositu sacru.

Senatulu romanu si cu elu tiéra intréga a ascultat acesta solemnă declaratiune cu via emotiune, dar' încrederea sa in viitoru in Mari'a Vóstra nu s'a strunscinat.

nesca pe séma domnei, fără a li se tienă in séma. Unii tierani respundeau căte unu fiorinu pentru femeele loru. Pe la unele sate erau constrinsi să priimescă de la proprietariulu vinu in pretiu de 25 fiorini, si daca nu voiă să-lu priimescă, trebuia totu-si să-lu plateșca, Proprietarii si arindasii vinulu celu reu lu-impartiă la tierani ca să-lu vînda, si daca si vinulu se strică, au nu potea să-lu vînda, caută să respunda pretiulu. La grapa i prindea si pe ómeni ca pe vite. Afara inca de töte acesta, mai da dîjmă si d'in vite; apoi gaini de anulu nou, porcelu grasu, óvâsu, si alte onorarie^a). Ast-feliu tota diu'a in brazd'a domnescă, nici noptea nu era totu-d'a-una a tieranului, nici avereia, ba nici femeea si copila sa. Tieranulu nici in serbatorii nu era totu-d'a-una liberu. Dreptu de a cumperă imobili nu avea; fiindu legatu de pamântu, de la unu domnu la altulu nu se potea stramută. Curtea imperatresa avea multe interese de a indreptă si a regula sorteia tierilor: cu deosebire, pentru regularea finançelor tieriei, era neaperatua a alege mosiele colonicale, si a imbuteta si starca tieranilor, de ore ce acesti tierani, tolerati, in vechia loru patria, numai pentru folosulu tieriei, si despoiați de töte drepturile erau incarcati cu töte indetoririle, nu numai cătra proprietari, dara si cătra Statu: ei singuri portă töte sarcinile publice, de unde se si numia misera plebs contribuens. Dara töte propunerile, facute de curte, cătra töte dietele, fara incetare, in favorea Romanilor cu mânia se respinge și se aruncă la o parte. Adese curtea se vedea neyoita a face legi prin decrete date in favorea Romanilor, care in se de abia mergea mai departe de cătu a da forma legală asupririlor seculare; nici macar' liber'a stramutare nu li se acordă. Pa la 1743, asîstandu in dieta si nemoritorulu episcopu unitu, Inocentiu Klein (Miculu), incepù de o data a suspină si a gema. Intrebară Unguri, „câci suspina astfelu.“ Respunse episcopulu: Plangu si suspinu pentru dreptate, care, de căte ori e vorba de Romani, nu mai are locu nici votu in acesta casa a tieriei, că nimineniu-si radica cuvântulu pentru usiorarea Romanilor si toti pentru apesarea loru.^b

^a) Să se vîda töte acestea si altele mai multe si mai pe largu la Klein, Historia Daco-Romanorum, publicata de D. Laurianu, in Instructiunea publica, fîi a pe lun'a lui martiu si aprile 1861, pag. 112; precum si in Gróf Teleki Domokos, A Hora lámadas története. Pest, 1865. pag. 65-68.

^b) Să se vîda töte acestea si altele mai multe si mai pe largu la Klein, Historia Daco-Romanorum, publicata de D. Laurianu, in Instructiunea publica, fîi a pe lun'a lui martiu si aprile 1861, pag. 112; precum si in Gróf Teleki Domokos, A Hora lámadas története. Pest, 1865. pag. 65-68.

(Va urmă.)

Forte de solicitudinea si simpatiile necurmate ale Augustei Curti Suzerane si Inaltelor Puteri garante, incredintatiu de afectiunea poporului romanu, consnuati, Prea Inaltiate Domne, oper'a natunale la care ati bine voiu a ve consacra.

Istori'a nostra va dice cu recunostintia ca ati fostu unu Domnitoru adeveratu natunale, ca ati fostu pururea cu Ti'er'a, fara altu mobile de catu vointia si marele interese ale patriei.

Sa traesci Maria Ta, se traiesca Romania!

Maria Sa a respunsu:

"D-le vice-presedinte, ve multumescu pentru sentimentele ce-mi esprimati in numele Senatului. Mi este placutu a ve dice, dloru senatori, ca, concursulu domniei-vostre, mi-este scumpu si ca apretuescu multu nou'a dovada de devotamentu si de inteleptiune ce mi-dati si la acesta' ocașune."

Aceste putine cuvinte fura salutate de urârile dloru senatori: se traiti Inaltimdea Vôstra „Dupa ace'a Maria Sa retragendu-se in apartamentele Sale, an-taiul vice-presedinte fura condus la otelulu seu, precedat de escadronulu de lancieri. (Monit.)

NOUTATI ESTERNE.

FRANCIA. D'in Parisu, 15. jan. se scrie: „In tempu de doue septemane va fi detiermunitu, ca ore princ. Napoleonu, care de altmin-trea va fi de fatia in tota intemplarea la deschiderea camerelor, caletori'va spre resaritu, precum i este intentiunea. Daca va castigà consentientul imperatului la caletoria acesta, atunci Luc. Bonaparte va capeta nu numai titlulu de presiedinte alu comitetului espuse-tiunei d'in 1867, ci si acel'a alu vice-presedintelui senatului secretu, in care privintia, invioiele cu princ. Lucianu curgu chiar' acum. Regin'a Cristîn'a, inainte de a porni in Ispania, a facutu visita in Tuillerie, ca se-si iee diu'a buna de la imperates'a. Imperatulu inca a fostu de fatia la visit'a de despărtire, si si-a manifestatu tota simpatia catra guvernarea Isabelei II., dicandu ca totu de una i-va fi bine primita ocașunea, pentru a-o dovedi. S'a incercat a desmentea pre regin'a Cristin'a de la caletoria sa cîtra Madridu, d'in causa, ca pre-sintia sa pe fatia locului revolutiunei ar' potè fi periculosa atât pentru sîne ins'a-si, catu si pentru fii'a sa. Prin urmare e verasemine, ca regin'a Cristin'a, urmandu suatulu acestu-a, si-a intreprinsu caletoria numai pana la confinile Ispaniei. Mîrteau lui Massimo d'Aze-glio s'a primitu cu mare compatimire in Parisu. Mem-brii cei mai eminenti ai corpului legalistivu, si barbatii cei mai renomiti ai presei si-au predatu biletetele de visita soliei italiane. Drouyn de Lhuys a incunoscintiatu in modulu indatenutu pre mandatarii poterilor straine, ca va ave onorea a li comunică compendiul cuven-tului de tronu in 21. jan., diu'a deschiderei periodului de siedintie, ca se-lu pota tramite domitorilor loru. Periodulu siedintelor de estu-tempu va fi lenisit. Dîspus'a a supra adresei se va restringe numai la articolii cei mai de capetenia. Se voru feri mai cu sema de dîspusetele a supra intrebarei messicane. Acuma si diurn. „France" se lasa invinsu, in catu si elu se dechiara pe langa rechiamarea trupelor d'in Messicu.

ISPANIA. Telegramele oficiose inca totu mai persecuteza pre Prim cîtra Portugali'a, nescindu neci ele in ce direcție; dar Prim cîrcea modulu de scapare, si nu si-afla loculu, pretotu-indene i suntu cuprinse drumurile, strim-turele padite, puntile si vadurile apelor ingri-gite. Intr'atatu e de restrinsu, catu s'a vediutu silitu a-si provocă soldatii la retragere si supunere, si a se ascunde cu cîti-va omeni credinciosi ai se-i imbracati tierenesce.

Precum ni spune „Moniteur"-ulu cu dtu 13. jan., pusetiunea lui Prim e dubia in tota privintia; pentru-că daca va remanet in drept'a lui Tajo, cîtra amedia-di, ca se pota inainta pîna la strintur'a de San-Vicente, care duce in Portugali'a, pretotu-indene, in Trugillo, Ca-ceres, Valancia de Alcantara, dă de trupe. Inse daca i-ar succede a trece peste Tajo, cîtra partea de media-nopte, dă de necasu cu milita'i asediata in Coria, Alcantara si Gata, si in fine cu custodii inarmati d'in confinile Portugaliei. Intre aceste impregiurari cîpetul lucrurilor se pota astepta catu mai curundu. Remasitile infanteriei rescolate in Avila, s'a desarmatu, si fetiorii s'a internat in Coimbra, armele loru s'a predatu la juredictiuni ispanice.

Dupa foi mai recenti d'in Parisu, mai cu suma dupa „Avenir national" si „Opinion. nat." agitatia e mare si in gard'a locale d'in Madridu. Intr'o caserna d'intre cele mai inseminate a eruptu o rescola formale, inse chiaru in momentulu criticiu fu sugrumata.

Acesta nu areta pre multa incrèdere d'in partea guvernului, si e lucru curiosu a vedea pre milita'i consemnata, cum cauta pe ferestele casernelor inchise, inaintea caroru-a ambla unu generalu, colonelu, seu alti oficiri, cari se ali-pescu orbisiu de ministeriu, intru'nu sierbitiu de veghiatori, ca se nu vina soldatii inchisi in atîngere, cu lumea corupta d'in afara. Altmin-trea atatu s'a schimbatur form'a esterna a Madridului, catu la siepte ore ser'a stratele suntu gôle, piatile si boltele inchise, numai frém-tulu veghiatorilor turbura candu si candum le-niscea adunca. Dupa o ordinatiune rigorosa alui O'Donnell, nimenui nu-i este iertatul se stă pe Puerta del Sol; acel'a-si a ocupatut totu lineele telegrafice pentru regim, si le a pusu suptu inspectiunea cea mai aspră, ca se pota impiedeca si intentiunea cea mai mica de rescolare. E caracteristica si imprejurarea aceea, ca re-presentandu-se in dilele trecute in teatrulu de curte „Femeea a frica na," pe langa totu catu logele si scaunele inchise suntu arindate, abi'e se potu adună unu publicu de 300 de persone; in diu'a urmatoria, d'intre 72 loge numai in si se au fostu spectatori, si totu numerul publicului abi'e s'a urcatu la 150.

Corespondintele d'in Madridu alu diurn. „Times" scrie despre Prim acesta: „M'am intelnitu cu generalulu in persona inca inainte de departarea lui, si am conversat destul de lungu cu elu. Prim e de statu cu multu mai mica decatul de midi-locu, e uscatu, dar' muscularu si tiepenu inca. Fisonomia i este viua si expresiva, pielea de pe fatia i este forte reu colorata, ce se pota esplica d'in morbulu de ficatu in care sufere; lineamintele i-su des-tulu de regularie, numai fâlcile, ce esu in afara, facu exceptiune. Portarea si maniera lui de conversare suntu adamanitorie si elegante, vorbesce pe langa limb'a sa materna, cea francesca, si candu am fostu la elu, arestandu-mi o foia angla, ce stetea pe mesa, mi se dechiară, ca cetesce neintreruptu si intielege limb'a angl. dar' n'a probat a vorbi. De cîte-ori l'am cer-cetatu, i era plina chili'a dinainte si salonulu de domni, cari voiau se veda si saluteze pre barbatulu mare. Inaintea omeniloru acestor'a vorbia francesce cu mine, altintre mai bine i placea a conversa in limb'a sa materna. Pe langa tota avutia femeii sale, se audiă despre Prim in tempurile d'in urma, ca duce o vietia pre sumtuosa. Peste totu, traiesce cu unu lussu corumpetoriu, iubesc pasfunatu venarea, si pentru acesta petrecere a cumparat unu num-ru mare de pamenturi, unde si-a edificat castelu grandiosu, si in diverse punte ale mun-tilor, case si alte edificie, cari dau mare folosu in tempi de venare si strategice. Elu si-aduna d'in capitale si tiera ospeti de acei-a la venatu, cari, ca si elu, suntu gata a se dîmitie in aventur politice si de venatu. Se vorbesce, ca are locuri a-sunse in castelulu seu d'in Villarabia, in cari tiene arme si alte preparate de bataia. Prim e ambitiosu in gradulu celu mai mare, si spiretulu seu multilaterale n'a cuno-cutu neci odata margini in algearea midi-loclor, ce l'ar' duce la scopu. Se dice, ca Prim si-afla petrecere si in unele fapte de acele reprobate, cari caracterisă pre unu Catlin'a si pre unu Cesare. Cumca ore pasirea lui de fatia este premeditata dupa conceptulu celui d'an-taiu seu celui d'in urma, si ca ore lu-astepta sortea acelui-a, seu a acestui-a, ni le va spune viitorulu celu mai de aproape.

Cu tipariulu lui TRATTNER-KAROLYIANA.

VARIETATI.

** „Familia" nru 1., d'in alu carui cuprinsu amintim portretulu si biografi'a lui Demitru Cichindeal, onorâ pe abonatii sei, si cu unu diurnalul de moda femeiesca, atatu de frumosu executat, catu ar' potè face onore ori cîrui diurnalul de specialitatea acesta. Celu ce a avutu ocașune a se inversi prin locuri, unde s'a potutu convinge ca lips'a de atari diurnale e pre semita, nu pota, de catu se salutze cu bucuria acesta intreprinderelaudabile si impreunata cu sacrificie nu neconsiderabile, care tinde la impletirea detorintiei ce avemu: a inainta cu tempulu in tota privinta.

** Mai multi locuitori d'in Costeiulu mare, se plangu in contra parocului de acolo T. M. insirandu ca acestu parinte sufletescu, intre alte abusuri, ce le ar' fi comis si le ar' comite in totu tempulu, cu o publ. comunali, se porta in modulu celu mai necu-ventiosu, vecernia, afara de serbatori mari, nu face, ci in tempulu acesta petre la birtu, cununa pre la 4-5 ore, s. cumineatura o trimete la bolnavi prin babe si omeni nemorali, catichisarea prescrisa nu o tiene neci candu, scola nu o cerceteaza de locu s. a. — E dorerosu lucru candu pastorirea sufletescu e incre-dintata la atari indiivi, cari documenteza prin fapte atatu de dejositorie, ca n'au neci idea despre inalta loru missiune. Crîdemu, ca organele competente voru luă tote mesurele de lipsa spre infrenarea abusurilor, cari au o influentia atatu de demoralizatoria asupra poporului.

** Economicu. Suntemu recercati a publica urmatorie: „In România, acesta tiera binecuvantata de la natura, in adeveru si pana acum'a s'a lucrata multu pentru inaintarea agriculturei, de si nu in me-sura indestulitoria, precum ar' cere intensiv'a culti-vare a pamentui nostru atatu de avutu. Noi de regula luam de modelu scola angla, totu-si trebuie se cugetam, ca precandu aratru lui Howard greu de 4½ cent. pota aduce binecuvantare pentru pamentul Britaniei lucrata de seculi tare afundu — pre atunci noi in tierele dunarene potem lucra pamentul nostru cu aratre cari ne costau multu mai putin si totu-si au efectu pota mai multumitoriu decatul ale lui Howard. — Vediuramu in Ungaria lucrandu — cu aratrele lui Strobl et Baris Nro 2 et 3 — pamentul celu mai tiepenu, cu 4 boi, in profundime de 6-10 pollici dupa cerintia si asiediandu tielin'a seu miristea netedu ca catifeua — unu atare aratru cu rotile cu totu costa 4½-5 galbeni precandu in Anglia trebue se-lu cum-peram cu 7-9. galb. Chiar'asi se intempla si cu masinile de sfarmatucucurudiu (papusioiu) cari puse in miscare prin cai seu abure costau 48 galb. seu fl. 240. si farma pre di 6-700 mesure nemtiesci (Metzen) seu cele mai mice cu cîte 14. galb. seu 70 fl. cari inca facu unu servitui admirabile; Acestu estrasu d'in prasa ajunge spre a areta, cumca economia perfecta nu e impreunata cu sacrificie prea mari.

* M. B. stud. de a VII-a clase la gimnasulu d'in Segedinu, ne incunoscintieza, ca nrulu studintilor romani la acestu gimnasiu s'a urcatu in estu anu la 20, ce'a ce pan'acum nu s'a templatu nici odata. Ne servesc spre deosebita bucuria, candu vedem, ca acesti teneri, desi numai 20 la nru, totu-si se intru-nira la prenumerarea totororu diurnalelor romane, documentandu prin acesta in fapta, ca li diace la inima detorinti' a santa de a nu uită neci pre unu mo-mentu, si candu invenia alte limbe, de limb'a mamei loru.

Proprietariu si editoriu: Sigismundu Pop.
Redactoru respunditoriu: Aleandru Romanu.

Depusetoariulu principale pentru Ungaria in Pest'a: e la Franciscu Horváth.

Precum la tote espuse-tiunile universale asi'e si in tempurile mai d'in urma

Sicriele mele
Atatu in Pest'a catu si in Stetinu

au fostu destinse cu medalione de clasea prima.

Depusetoariulu principale pentru Ungaria

IN PEST'A

e la Franciscu Horváth

in strata Vatiului Nr. 5. la cas'a contelui Szapary, fatia cu strata scrutarilor (negotiatorilor cu vechiture, Trödlergasse.) (4-6)